

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא צה.

עין משפט
נר מצוה

ה א מיי פ"א מהלכות
סדרות ה' ג ופ"ב
מחל' שאלה ופקדון הלכה
א סמג עשין פט טו"ע
ח"מ פ"י שמו פט"ו א:

תורה אור השלם

1 ובי ישאל איש מעם
רעהו ונשבר או מת
בעליו אין עמו שלם
ישלם: שמות כב יג
2 אם בעליו עמו לא
ישלם אם שוכר הוא ב"א
בשכרו: שמות כב יד

א) ב"ק מ"ג טז א) נכנסת
ב) א) ב"ק טז טז"ג
ד) ויבמות טז וט"ג
ה) מנ"ל לעיל פ"א ולקמן
ו) א) שבת נ"ב וט"ג
ז) שמו"ט כ"ב ח) ש"ס
ט) ו"ל (ש"ס) י) גיטין סג:
ובשאר דוכתין

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הניחא וכו'
ו"ל מיהו. עין תשובה
ריב"ז סימן פ"ג (רמב"ם):

מוסף רש"י

עד שיפרוט לך הכתוב יחדו. כמו שפרט לך הכתוב (דברים כג) בחורש שור וחמור דמדאליטריך למיכתב יחדו שמעין דלא לא כתביה הוה משמע שלא יחרוש לא צור ולא צמור. ואזני ואמו קלל דריש ליה כשהדרין (דף פה): להביא את המקלל לאחר מיתה: **סברא הוא.** דנשבר כלל מת נמי מחייב דהוה ליה קטלה פלגא: **האמר בגיבנה ואבידה דאפשר למימר ואטווי.** ואיכא למימר יחזור בעליה אחריה אולי תמצא: **השוכה.** פירכא: **מאי אין לו עליו השוכה.** מאי י"ס לו לתנא להשיב דאליטריך לתנא לשמועין דאזנה תשובה: **בטוען טענה** לסטין מוויין. דלענין מיפטר בתשלומין הוה אונס וטוען טענה גנב הוה לענין כפל אס נשבע וצלו עדים שהיה אכלו תאמר בשואל שאינו צא לידו כפל דכי טעין ואמר לסטים מוויין צא עלי וטען מחייב את עצמו בקרן: **אפ"ה.** אין זו תשובה דקרנא דמחייבת ליה לשואל מכי טעין לסטים מוויין נטלה ואפילו לא נשבע לשקר עדפא ליהויה תמורה מש"ש הצא לידו כפל אס כפר ונשבע על כך לשקר ואס אמת אמר פטור מן הקרן: **גולן הוא.** ואפ"י נשבע ש"ס על כך לשקר וממצא שהיה אכלו לא מחייב כפל שאין כפל אלא בגוגז או פטור עצמו טענת גנב שאומר נגנבה ממני ונשבע וצלו עדים ואין זאת אלא בש"ס שפטור בגיבנה: **אשכחן לחיוב.** גיבנה ואבידה בשואל לחייב בשאין בעליו עמו: **לפטור מנל.** שאס בעליו עמו פטור: **גמר מש"ס.** מה ש"ס צבעלים פטור בגיבנה ואבידה אף שואל צבעלים פטור: **גמרי חיובה דש"ס.** דהיינו גיבנה ואבידה: **מחויבה דשואל.** משצורה ומתה דשואל: **מה לש"ס.** דין הוא שהיה צבעלים פטור אף על הגיבנה ואבידה אע"פ שאינו אונס שכן היקל בו הכתוב לפוטרו משצורה ומתה שלא צבעלים: **האמר בשואל שפיטר צבעלים על גיבנה ואבידה שהיה החמיר בו לחייבו על שצורה ומתה שלא צבעלים:** אלא גיבנה ואבידה **בשואל מנל.** כלומר אלא היכי ילפינן לה צבעלים לפטור גיבנה ואבידה בשואל לחיובא שלא צבעלים מנל דילפינן מש"ס וכיון דמתהם ילפינן דיו לצא מן הדין להיות כדיון דהיינו שואל דילפינן בחיובא מק"ו משומר שכן להיות כעין ש"ס מה להלן צבעלים פטור דהא ילפת ליה בהיקשא דילמד עליון מתחתון אף כאלו צבעלים פטור: **למאן דלית ליה דיו.** ר' טרפון דפרק כ"ל דב"ק (דף כה):

דאפשר למיטרה ואתווי. וא"ת ונילף משצורה ו"ל דשצורה לא אפשר כולי האי למיטרה ואתווי: **שואל שחייב בשבורה ומתה.** פיר' צהכונס (ב"ק דף קז ז' ד"ה לא) ובהמפקיד (לעיל דף מה: ז' ד"ה קרנא): **הניחא למאן דאית ליה דיו.** מיתה דפרק כ"ל דהגל (ב"ק דף כה ט"ו) מוכח דהיא לא מיפסק ק"ו דלכ"ע אמרינן דיו והכא לא מיפסק ו"ל משום דהתם ס"ד מעיקרא דפליגי אפי' היכא דלא מיפסק קאמר הניחא כו' וה"נ אשכחן לעיל ב"ק (דף טו:)

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וצהמקבל (לקמן דף ק"י): דקאמר הניחא למ"ד דמצי לוקח מסלק ליה לבע"ח אלא למ"ד דלא מצי מסלק ל' מאי איכא למימר והיינו רמי צר חמא דסבר מעיקרא צריש מי שהיה נשוי (כמוות דף א'): למימר דלא מצי מסלק ליה ולא קאי הכי ואפילו הכי קאמר אלא למ"ד כו': **ו"ל מוסרף ע"ד ענין ראשון.** והשם לא נרין מו ק"ו לחייב שואל בגיבנה ואבידה משומר שכן: **איתמר פשיעה בבע"ח.** פסק ר"ח דפטור מטעם דכל היכא דפליגי רב אחר ורבינא הלכה כדברי המיקל אף על גב דהוה חומרא לגבי מפקיד מכל מקום חשיב קולא לפטור המוחזק כדאמר ר' ספק ממונא לקולא וי"ס להביא ראי' לדבריו דב"פ העור והרעוב (חולין דף קס"ב): פליגי רב ורבי יוחנן וסבר רבי יוחנן דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו וקיימא לן כר' יוחנן ומיהו למאי דמוקי התם דפליגי בסברא אין ראייה ועוד דאפשר למ"ד מקרא נדרש לפניו או אין נדרש לא אמרינן כן בכל מקום ומה שהקשה דהאומנין (לעיל דף פ"א) וכן לקמן בפירקין (דף ט"א) אלא למ"ד פשיעה צבעלים חייב אמאי איכסוף לא משום שכן הלכה אלא שלא יקשה לדירה ממאוראים ראשונים: **אביעית**

פטור אף גיבנה ואבידה דשואל גמי בבעלים פטור הניחא למאן דאית ליה דיו אלא למאן דלית ליה דיו מאי איכא למימר אלא אמר קרא וכי ישאל ו"ו מוסרף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון **איתמר פשיעה בבעלים פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר חייב וחד אמר פטור מ"ד חייב קסבר מ' מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו הלכך אם בעליו עמו אשומר חנם לא כתיב ופשיעה גמי בשומר שכן ובשואל לא כתיב הלכך בשומר שכן ובשואל לחיוב אתיא בקל וחומר משומר חנם אבל בבעלים לפטור אף בשומר שכן ובשואל לא מ"ט כי כתיב אם בעליו עמו לא ישלם אשואל ואשומר שכן אהנך חייב דכתיב בהו בהדיא הוא דמיכתב מ"ד פטור קסבר מקרא נדרש לפניו ולפני פניו וכי כתיב אם בעליו עמו אשומר חנם גמי כתיב תנן השואל הפרה ושאל בעליה עמה השואל הפרה ושכר בעליה עמה שאל בעליה או שכרן ואחר כך שאל הפרה ומתה פטור ואילו ש"ח לא קתני ולמעמיך ש"ש מי קתני אלא תנא מילתא דכתיבא**

גיבנה ואבידה דשומר שכן מחויבה דשואל מה שצורה ומתה דשואל צבעלים פטור אף חיובה דשומר שכן מעליון מה שומר שכן חייב בגיבנה ואבידה שלא צבעלים אף שואל כן ומה ש"ס צבעלים פטור אף שואל כן ואין משיבין על ההיקש: **פשיעה צבעלים.** אחד מן השומרים שפגע כשהיו צעלים צמלאכתו: **מקרא.** אס בעליו עמו (שמות כג): **נדרש לפניו.** אשומר שכן בהיקשא: **ולא לפני פניו.** אש"ס דפרשיות של ש"ס ושל ש"ס לא איתקש צו"ו ימירה דלא כתיב וכי יתן בש"ס: **אש"ס.** דכתיבה ציה פשיעה על כל דבר פשע: **לחיובה.** לחייבו שלא צבעלים פשיעה: **אכל לפוטרו.** לא כלומר אפי' בש"ס ושואל לא הוה פטור דכי גמרינן פשיעה צבעלים בש"ס ובשואל בק"ו משומר חנם דחייב לגמרי הוא צין צבעלים צין שלא צבעלים דכי כתיב אס בעליו עמו: **אהנך חייב דכתיב בש"ס.** ובשואל הוא דכתיב אכל אפשיעה דלא כתיבה צהו דהדיא לא שגא צבעלים ל"ס לא צבעלים: **מקרא נדרש.** בסמיכות הפרשיות ואע"פ שאין היקש מפורש בהן: **השואל אס הפרה גרסינן בתרומהו.** ולא גרסי' השוכר גבי פרה אלא גבי צעלים: **ואילו שומר חנם דפרה לא קמינ.** צבעלים פטור משום דחיוביה ליתיה אלא פשיעה ופשיעה לא פטר צה צבעלים: **דכתיבא**